

Політологія

УДК 32:001.891.3

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15016059>

**Аналіз впливу глобальних політичних доктрин на формування сучасної
української ідентичності**

Мандрагеля Володимир Андрійович,

доктор філософських наук, професор, кафедра філософії і суспільних наук,
Навчально-науковий інститут природокористування та гуманітарних наук
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна,
<https://orcid.org/0000-0003-0807-5309>

Колєватов Олексій Олександрович,

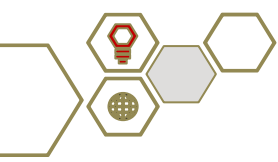
кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії і суспільних наук,
Навчально-науковий інститут природокористування та гуманітарних наук
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна,
<https://orcid.org/0000-0001-9418-7897>

Олександр Іванович Крук,

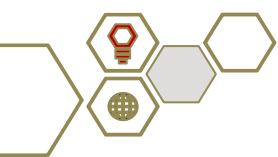
кандидат історичних наук, доцент кафедри філософії і суспільних наук,
Навчально-науковий інститут природокористування та гуманітарних наук,
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-4832-6320>

Прийнято: 24.02.2024 | Опубліковано: 13.03.2025

Анотація: У сучасних умовах глобалізаційних процесів та інтенсивних
геополітичних змін проблема формування та зміцнення національної

ідентичності набуває особливої ваги. Для України, яка знаходиться на перетині різних культурно-історичних та політичних впливів, це питання є надзвичайно актуальним. Вплив глобальних політичних доктрин відіграє важливу роль у цьому процесі, формуючи як позитивні тенденції до інтеграції у світову спільноту, так і виклики щодо збереження національної самобутності. У цьому контексті необхідність адаптації глобальних політичних ідей для зміцнення національної єдності та стабільності стає стратегічним завданням для України. **Метою статті** є комплексний аналіз впливу глобальних політичних доктрин на формування сучасної української ідентичності, з урахуванням як позитивних, так і негативних аспектів. Автори ставлять за мету виявити можливі ризики та перспективи застосування різних політичних доктрин у контексті зміцнення національної єдності та запропонувати рекомендації щодо ефективної адаптації глобальних ідей до українських реалій. **Методи.** У дослідженні використано широкий спектр наукових методів, зокрема: порівняльно-історичний метод для аналізу еволюції політичних доктрин; системний підхід для визначення взаємозв'язку між глобальними процесами та національною ідентичністю; соціологічні методи для оцінки громадської думки щодо національної ідентичності та впливу глобалізаційних процесів. **Результати.** У статті схарактеризовано основні глобальні політичні доктрини та їхню роль у формуванні національних ідентичностей. Визначено специфіку впливу різних політичних доктрин на українське суспільство, зокрема європейських демократичних цінностей, неоліберальних концепцій, ідей мультикультуралізму тощо. Виявлено можливі ризики, такі як втрата культурної ідентичності, загроза зовнішньополітичного впливу, посилення внутрішніх конфліктів. **Висновки.** Окреслено перспективи, пов'язані зі зміцненням демократичних інституцій, підвищенням рівня громадянської свідомості, інтеграцією у світову спільноту на основі рівноправного партнерства.

Ключові слова: ліберальна демократія, концепція національного суверенітету, мультикультуралізм, державна політика, національна єдність.

Analysis of the influence of global political doctrines on the formation of modern Ukrainian identity

Volodymyr Mandragelia,

Doctor of Philosophy, Professor, Department of Philosophy and Social Sciences,
Educational-Scientific Institute of Environmental Management and Humanities,
Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-0807-5309>

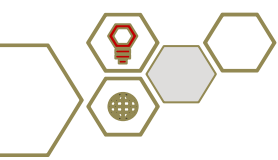
Oleksii Kolievatov,

PhD in Historical Sciences, Associate Professor, Department of Philosophy and
Social Sciences, Educational-Scientific Institute of Environmental Management
and Humanities, Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0001-9418-7897>

Oleksandr Kruk,

PhD in Historical Sciences, Associate Professor, Department of Philosophy and
Social Sciences, Educational-Scientific Institute of Environmental Management
and Humanities, Chernihiv Polytechnic National University, Chernihiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-4832-6320>

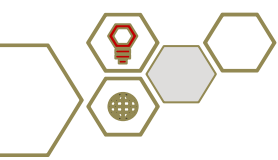
Abstract: In the current conditions of globalization processes and intensive geopolitical changes, the problem of forming and strengthening national identity is gaining particular importance. For Ukraine, which is at the intersection of various cultural, historical and political influences, this issue is extremely relevant. The influence of global political doctrines plays an important role in this process,

forming both positive trends towards integration into the world community and challenges to preserving national identity. In this context, the need to adapt global political ideas to strengthen national unity and stability becomes a strategic task for Ukraine. **The purpose** of the article is a comprehensive analysis of the influence of global political doctrines on the formation of modern Ukrainian identity, taking into account both positive and negative aspects of this influence. The authors aim to identify possible risks and prospects for the application of various political doctrines in the context of strengthening national unity and to offer recommendations for the effective adaptation of global ideas to Ukrainian realities. **Methods.** The study used a wide range of scientific methods, in particular: a comparative-historical method for analyzing the evolution of political doctrines; a systematic approach to determining the relationship between global processes and national identity; sociological methods for assessing public opinion on national identity and the impact of globalization processes. **Results.** The article describes the main global political doctrines and their role in the formation of national identities. The specifics of the influence of various political doctrines on Ukrainian society are determined, in particular, European democratic values, neoliberal concepts, ideas of multiculturalism, etc. Possible risks are identified, such as the loss of cultural identity, the threat of external political influence, and the intensification of internal conflicts. **Conclusions.** Prospects related to the strengthening of democratic institutions, increasing the level of civic consciousness, and integration into the world community on the basis of equal partnership are outlined.

Keywords: liberal democracy, concept of national sovereignty, multiculturalism, state policy, national unity.

Постановка проблеми. Формування сучасної української ідентичності – складний і багатогранний процес, що відбувається під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. У контексті глобалізації та геополітичних трансформацій зростає роль глобальних політичних доктрин, які визначають напрями

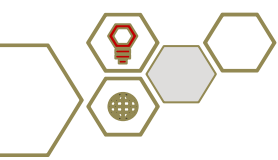
розвитку національних держав і формують нові моделі ідентичності. Вплив ліберальної демократії, концепцій національного суверенітету, мультикультуралізму, а також авторитарних і консервативних ідеологій на українське суспільство викликає дискусії щодо стратегічного вибору шляху розвитку держави.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю з'ясувати вплив глобальних політичних доктрин на самоідентифікацію української нації, національну єдність та стратегічні пріоритети державної політики. З огляду на виклики, пов'язані з війною, політичною нестабільністю, а також євроінтеграційними прагненнями України, дослідження цього питання набуває особливої значущості.

Недостатнє розуміння впливу глобальних політичних доктрин на формування сучасної української ідентичності може призвести до помилок у державній політиці, соціальних конфліктів і послаблення національної єдності. А отже, виникає необхідність комплексного аналізу цього впливу з урахуванням історичних, культурних, соціальних та політичних аспектів.

Таким чином, основною проблемою, яка потребує вирішення, є виявлення механізмів і масштабів впливу глобальних політичних доктрин на формування сучасної української ідентичності, а також визначення можливих напрямів адаптації цих доктрин із метою зміцнення національної єдності й забезпечення стабільного розвитку України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування національної ідентичності в умовах глобальних політичних трансформацій є важливою та актуальною темою наукових досліджень. Значну частину сучасних праць зосереджено на аналізі впливу різних політичних доктрин на політичну свідомість і соціальні процеси в Україні. Зокрема, І. Чорна [1] досліджує трансформацію масової політичної свідомості в умовах модернізації політичної системи України, наголошуючи на необхідності формування стійкої національної ідентичності через адаптацію демократичних цінностей і

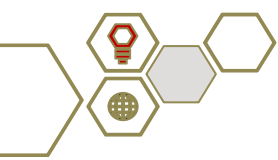
принципів верховенства права. Авторка підкреслює важливість залучення громадян до процесів прийняття політичних рішень та створення ефективних механізмів громадського контролю.

Г. І. Смокова [2] розглядає роль інститутів соціалізації в реалізації державної молодіжної політики в Україні, акцентуючи на важливості виховання громадянської свідомості молоді. Дослідниця зазначає, що молодь є основним елементом у процесі консолідації національної ідентичності, оскільки саме вона здатна швидко адаптувати глобальні ідеї та формувати нові соціальні стандарти.

У контексті формування політичної свідомості нового покоління особливу увагу привертає робота І. Цурканової [3], яка аналізує політичні погляди поколінь X, Y, Z в українському суспільстві. Авторка зазначає, що нові покоління мають відмінні ціннісні орієнтири, що зумовлює необхідність адаптації глобальних політичних доктрин з урахуванням специфіки їхніх потреб і очікувань.

Н. М. Єфтені [4] досліджує особливості формування політичної свідомості, підкреслюючи важливість врахування регіональних відмінностей і соціокультурних особливостей українського суспільства. На думку автора, стійка національна ідентичність може бути сформована лише за умови комплексного підходу, що поєднує глобальні ідеї з національними традиціями. Дослідження О. Резніка [5] присвячене аналізу колективної ідентичності в умовах війни, де автор наголошує на переході українського суспільства від комплексу меншовартості до нації переможців. Ця робота має важливе значення для розуміння сучасних процесів консолідації української ідентичності на основі спільного досвіду та прагнення до незалежності.

С. Вонсович [6] досліджує поняття національної ідентичності в українському дискурсі, акцентуючи на необхідності формування спільного культурного коду та ціннісних орієнтирів. Автор зазначає, що національна ідентичність є основою для забезпечення політичної стабільності та соціальної

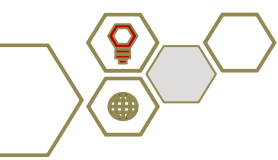

єдності. П. Л. Лисянський та А. Р. Саліхов [7] у своїй роботі пропонують аксіологічний аналіз виборчого процесу в умовах воєнних та повоєнних періодів. Їхнє дослідження акцентує на впливі військових конфліктів на політичні та соціальні процеси, зокрема на виборчу активність і ціннісні орієнтири громадян у післявоєнний період. Вони висвітлюють важливість відновлення демократичних інститутів у суспільстві, яке пережило війну, а також проблему моральних та етичних дилем, що виникають у цей період.

І. І. Нинюк, М. А. Нинюк [8] зосереджуються на нових моделях та ефективних практиках громадської участі в процесах прийняття рішень. Їхнє дослідження охоплює аналіз механізмів залучення громадян до управлінських процесів, вивчаючи форми й методи активної участі громадськості, які сприяють покращенню ефективності публічного управління. Вони підкреслюють важливість адаптації цих моделей до умов сучасного суспільства, що постає перед глобалізацією та цифровізацією.

Е. Сідорова та ін. [9] аналізують адміністративно-правові принципи громадського контролю впровадження державної політики в гуманітарній сфері. Вони фокусуються на механізмах, що забезпечують належне виконання державних програм і законодавчих актів у гуманітарному секторі, підкреслюючи важливість прозорості та підзвітності органів влади. Також звертають увагу на роль громадянського суспільства у здійсненні контролю та забезпеченні ефективності політичних і соціальних ініціатив.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз зазначених досліджень дає можливість зробити висновок про високу значущість питання формування національної ідентичності в сучасній Україні. Водночас існують певні прогалини у вивченні специфіки впливу глобальних політичних доктрин на різні соціальні групи та регіони країни. Саме ці аспекти потребують подальшого дослідження, що і є завданням статті. Заповнення зазначених наукових ніш сприятиме формуванню ефективної стратегії зміцнення української ідентичності в умовах глобалізації.

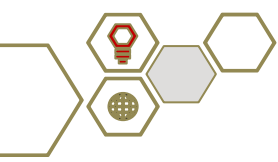
Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті – проаналізувати вплив глобальних політичних доктрин на формування сучасної української ідентичності, виявити основні механізми цього впливу та визначити можливі напрями адаптації політичних ідей для зміцнення національної єдності й забезпечення сталого розвитку України.

Завдання статті:

- схарактеризувати основні глобальні політичні доктрини та їхню роль у формуванні національних ідентичностей;
- визначити ступінь і специфіку впливу різних глобальних політичних доктрин на українське суспільство;
- виявити можливі ризики та перспективи застосування певних політичних доктрин у контексті зміцнення української ідентичності;
- розробити рекомендації щодо адаптації глобальних політичних ідей для посилення національної єдності та стабільності в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Національна ідентичність є унікальним і багатограним явищем, що відображає гармонійний розвиток народу та забезпечує його консолідацію, особливо в періоди соціальних і політичних випробувань. Вона формується на основі спільних ідейних та ціннісних орієнтирів, що стають підґрунтям національної єдності, що слугує не лише стратегічною метою, але й інструментом досягнення суспільно значущих завдань, які визначають розвиток нації [10, с. 5].

Формування національної ідентичності є складним і тривалим процесом, що не обмежується лише духовно-ціннісним об'єднанням [11, с. 225]. Хоча вона має фундаментальне значення, але не завжди забезпечує необхідну оперативність у прийнятті рішень і швидкість реагування на соціальні виклики. Це зумовлено регіональними, культурними та побутовими відмінностями, які можуть уповільнювати досягнення загальнонаціональних цілей.

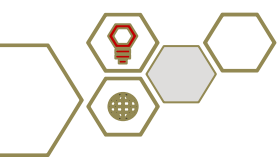
Для зміцнення національної ідентичності важливо акцентувати на спільних, об'єднавчих цінностях і прагненнях, які відповідають сучасним викликам [12, с. 19]. Це вимагає відмови від локальних і часткових інтересів на користь загальнонаціональних завдань. Такий підхід сприяє формуванню єдиної ідеологічної платформи, що об'єднує народ навколо спільних цілей і забезпечує ефективну мобілізацію національного потенціалу.

Важливою умовою розвитку національної ідентичності є активна участь кожної особистості в реалізації національних завдань на основі власних ідейно-ціннісних переконань. Коли індивід діє на рівні свого духовного оптимуму, він переосмислює особисті пріоритети й підпорядковує їх загальному благу. Це створює міцний зв'язок між особистими прагненнями й національними інтересами, що сприяє формуванню сильної, згуртованої спільноти.

Національна ідентичність також має емоційно-ціннісний вимір, що проявляється через почуття спорідненості з нацією [6, с. 76], що формується спочатку через близькі міжособистісні зв'язки, а згодом поширюється на духовні й культурні цінності народу. Вона стає основою для формування колективної свідомості, що об'єднує націю в єдину цілісність.

Сучасні суспільства є інформатизовано-технологізованими, що надає можливостей для розвитку, але й породжує нові виклики, які ускладнюють забезпечення якості та об'єктивності в поширенні інформації, ідей, пропаганди [13, с. 41]. Ці процеси безумовно впливають на формування національної ідентичності, створюючи як можливості для консолідації суспільства, так і загрози маніпулювання громадською думкою.

Сучасна українська національна ідентичність формується під впливом різних факторів, таких як освіта, всеосяжність мас-медіа й соціальних мереж, а також особистий досвід. Вплив політичних еліт і груп інтересів на громадську думку також став більш помітним через активне використання сучасних PR-технологій та пропагандистських стратегій. Таким чином, у

процесі формування національної ідентичності простежується боротьба між різними ідейними течіями, що прагнуть спрямувати суспільні настрої у вигідному для них напрямі.

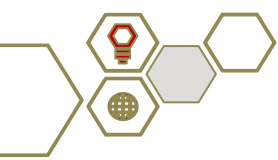
Трансформація національної ідентичності – це сталий і динамічний процес, що відображає зміни в суспільстві під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників. Він формується під впливом соціально-економічних, політичних, технологічних і культурних трансформацій, що визначають національну самосвідомість, систему цінностей і стратегічні орієнтири держави. Для кращого розуміння цих взаємозв'язків доцільно представити основні фактори впливу та їхній прояв у формуванні національної ідентичності у вигляді таблиці.

Таблиця 1

Характеристика факторів впливу на трансформацію національної ідентичності

Фактор впливу	Характер впливу	Прояв у формуванні національної ідентичності
Зміни соціально-економічних умов	Впливають на рівень добробуту, соціальну справедливість	Формують уявлення про стабільність держави та перспективи розвитку
Політична криза	Підриває довіру до інституцій, активізує громадську думку	Загострює питання національної єдності, пошук нових цінностей
Розвиток новітніх технологій	Впливає на комунікації, освіту, культуру	Формує цифрову ідентичність, сприяє глобальній інтеграції
Перебудова політичних систем	Змінює ідеологічні орієнтири та структуру влади	Створює нові підходи до національної самоідентифікації
Зростання глобалізації та інтернаціоналізації	Посилює взаємодію з іншими культурами	Сприяє збагаченню національної культури або її асиміляції
Зміни демографічної структури населення	Впливають на етнічний і культурний склад суспільства	Формують нові соціокультурні реалії, змінюють цінності
Зміна геополітичних полюсів домінування	Перерозподіляє вплив світових центрів сили	Визначає зовнішньополітичні орієнтири й культурні пріоритети

Джерело: власна розробка авторів

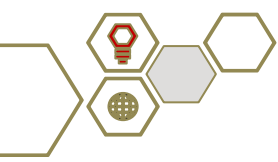
Загалом, усі події та процеси в житті впливають на національну ідентичність, а результатом цього є формування нових уявлень не лише про культуру й традиції, а й про загальний напрям розвитку суспільства. Вплив освіти, медіа, громадської активності та політичної участі громадян є визначальними факторами в цьому, сприяючи зміцненню національної самосвідомості і створенню передумов для критичного аналізу інформації, що надходить з різних джерел.

Важливу роль у формуванні національної ідентичності відіграють також глобальні політичні доктрини, які визначають загальні підходи до розвитку суспільств і міждержавних відносин. У контексті глобалізації, що сприяє поширенню уніфікованих ідентифікаційних практик, ці доктрини стають потужним чинником впливу на культурні, соціальні та політичні процеси. Їхнє вивчення сприяє глибшому розумінню механізмів, через які відбувається трансформація національних ідентичностей у сучасному світі.

Ліберальна доктрина, що ґрунтується на принципах демократії, прав людини, ринкової економіки та верховенства права, сприяє формуванню космополітичних ідентифікаційних практик. Вона стимулює відкритість суспільств, взаємодію культур і поширення універсальних цінностей. Однак така уніфікація нерідко викликає спротив національних культур, що прагнуть зберегти власну самобутність.

Консервативна доктрина, навпаки, орієнтована на збереження традиційних цінностей, зміцнення національних інститутів і протидію надмірній глобалізації. Вона підкреслює важливість історичної спадщини, релігійних і культурних норм, що формують національну ідентичність. У цьому сенсі консерватизм виступає реакцією на процеси глобалізації, що загрожують розмиванню національних особливостей.

Соціалістична доктрина, попри трансформації, яких вона зазнала в умовах сучасності, продовжує впливати на формування національних ідентичностей через ідеї соціальної справедливості, рівності та колективізму.

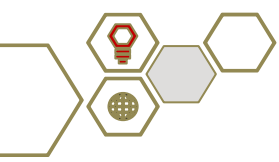
Вона сприяє консолідації суспільства на основі спільних соціально-економічних інтересів, водночас залишаючись інструментом зміцнення державного впливу.

Націоналістична доктрина, яка акцентує на пріоритеті національних інтересів і культурної ідентичності, часто стає основою для відродження національної самосвідомості. В умовах глобалізації націоналізм може набувати як конструктивних, так і деструктивних форм, від підтримки національної єдності до ізоляціонізму та конфліктності.

Значущість глобальних політичних доктрин у формуванні національних ідентичностей особливо помітна в Україні, де поліетнічність населення та історична різноманітність регіонів зумовлюють складну структуру ідентифікацій. У цьому контексті глобалізація як об'єктивний процес створює як нові можливості, так і виклики [14, с. 26]. З одного боку, інтеграція у світову спільноту сприяє взаємозбагаченню культур, упровадженню демократичних стандартів і розвитку спільних цінностей. З іншого – зберігається ризик уніфікації, яка може призвести до втрати національної самобутності та знецінення історичних і культурних надбань окремих народів.

Для України, яка є мультикультурним суспільством, це питання набуває особливої гостроти. Поліетнічність населення, зумовлена спільним компактим проживанням представників понад 130 національностей, створює різноманітну структуру ідентифікацій, що не завжди ґрунтується на спільних національних засадах [15, с. 82]. Така різноманітність сприяла формуванню етнічної толерантності, проте водночас стала причиною регіональних культурно-історичних відмінностей, які найяскравіше виявляються в різноспрямованих геополітичних, етнокультурних і релігійних орієнтаціях.

У процесі політичних і соціально-економічних трансформацій ці відмінності можуть як сприяти зміцненню національної ідентичності, так і провокувати дестабілізаційні явища, зокрема сепаратистські тенденції. Криза політики мультикультуралізму в країнах ЄС та труднощі з формуванням

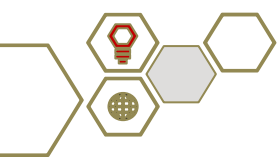
наднаціональної ідентичності свідчать про те, що пошук балансу між інтеграцією у світовий простір і збереженням національної самобутності є спільним викликом для багатьох держав.

Таким чином, у контексті глобалізаційних процесів перед Україною стоїть завдання не лише інтегруватися в європейську та світову спільноту, але й зберегти унікальність національної культури. Це потребує зваженої політики, яка поєднуватиме відкритість до глобальних стандартів із захистом національних інтересів, що є необхідною передумовою стабільного розвитку та суспільної гармонії.

Можливі ризики та перспективи застосування певних політичних доктрин у контексті зміцнення української ідентичності є важливим аспектом для подальшого дослідження. Одним з основних ризиків є надмірна орієнтація на зовнішні моделі розвитку, що може призвести до втрати власної культурної самобутності та історичної спадщини. Глобалізація, попри свої позитивні сторони, часто супроводжується культурною уніфікацією, де домінують стандарти великих міжнародних акторів, і це може послабити національну ідентичність менш впливових держав. В умовах України це створює загрозу маргіналізації традиційних цінностей та зміщення акцентів із національних інтересів на зовнішні пріоритети.

Ще одним ризиком є можливість політичної поляризації, коли впровадження певних глобальних доктрин може розколоти суспільство через різне сприйняття зовнішньополітичних орієнтацій. Україна вже переживала подібні виклики, коли геополітичний вибір спричиняв внутрішню напругу й соціальне протистояння. У цьому контексті важливою умовою є вироблення виваженої політики, яка забезпечить національну єдність, уникаючи радикалізації та конфліктів.

Однак перспективи застосування політичних доктрин також відкривають нові можливості для зміцнення української ідентичності. Європейська інтеграція та адаптація демократичних стандартів сприяють

розвитку правової культури, зміцненню громадянського суспільства та підвищенню рівня соціальної відповідальності. Упровадження освітніх і культурних програм, спрямованих на збереження національної спадщини в умовах глобалізації, дає можливість гармонійно поєднувати відкритість до світу з усвідомленням власної унікальності.

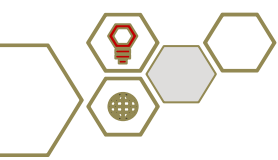
Застосування політичних доктрин у контексті зміцнення української ідентичності потребує комплексного підходу, що враховує як ризики, так і перспективи. Необхідно виробити стратегію, яка базуватиметься на поєднанні інтеграції у світовий простір із захистом національних інтересів і збереженням культурної самобутності. Лише за таких умов можна досягти стабільного розвитку та суспільної гармонії, забезпечивши зміцнення національної ідентичності. Першочерговим завданням є зміцнення демократичних цінностей, що лежать в основі європейської політичної доктрини. Упровадження принципів верховенства права, поваги до прав і свобод людини, забезпечення прозорості та підзвітності органів влади сприятимуть формуванню довіри громадян до державних інституцій. Для цього необхідно посилити незалежність судової системи, підвищити ефективність антикорупційних заходів і створити дієві механізми громадського контролю.

З метою систематизації основних напрямів адаптації глобальних політичних ідей до українського контексту доцільно представити їх у вигляді таблиці. Це дасть можливість наочно продемонструвати рекомендації, спрямовані на посилення національної єдності та стабільності, із врахуванням потенційних ризиків і перспектив (табл. 2).

Таблиця 2

Рекомендації щодо адаптації глобальних політичних ідей для посилення національної єдності та стабільності в Україні

Напрямок адаптації	Заходи	Очікувані результати
Удосконалення політичної культури	Освітні програми, медіаграмотність, громадські ініціативи	Підвищення рівня громадянської активності та свідомості

Зміцнення інституційної спроможності	Реформа державних органів, антикорупційні заходи	Підвищення довіри до влади та прозорості процесів
Інтеграція національних інтересів	Врахування національних потреб у міжнародних угодах	Баланс між глобалізацією та національною ідентичністю
Підтримка культурного розмаїття	Програми збереження культурної спадщини, підтримка етнічних спільнот	Посилення соціальної згуртованості та толерантності
Формування стратегій інформаційної безпеки	Створення незалежних медіа, розвиток критичного мислення	Захист інформаційного простору від маніпуляцій
Економічна стабільність	Підтримка малого та середнього бізнесу, інвестиційні програми	Підвищення рівня життя та економічної незалежності

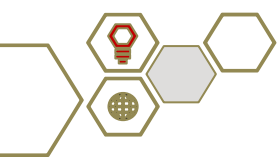
Джерело: власна розробка авторів

Важливим аспектом є розвиток інклюзивної політики, що передбачає врахування інтересів усіх етнічних і соціальних груп населення. Україна як багатонаціональна держава має забезпечити рівні можливості для культурного, мовного й релігійного розвитку різних спільнот. Застосування практик мультикультуралізму, адаптованих до українських реалій, сприятиме зниженню рівня соціальної напруги й гармонізації міжетнічних відносин.

Необхідно також упроваджувати освітні програми, спрямовані на формування громадянської ідентичності, заснованої на спільних цінностях і національній самосвідомості. Освіта відіграє головну роль у формуванні критичного мислення, толерантності та відповідальності за майбутнє країни. Важливо створити умови для вивчення історії, культури та традицій України, водночас знайомлячи молодь із досягненнями світової спільноти.

Ще одним важливим напрямом є посилення інформаційної безпеки та протидія пропаганді. В умовах інформаційних війн і маніпуляцій громадська свідомість стає вразливою до впливу зовнішніх сил. З огляду на це необхідно розвивати незалежні медіа, сприяти медіаграмотності населення та забезпечити доступ до об'єктивної та перевіреної інформації.

Крім того, адаптація глобальних політичних ідей потребує формування ефективної зовнішньої політики, спрямованої на зміцнення міжнародного авторитету України. Активна участь у діяльності міжнародних організацій, укладання стратегічних партнерств і залучення іноземних інвестицій

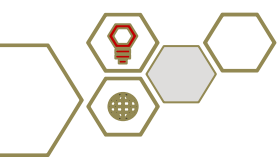

сприятимуть економічному розвитку та підвищенню рівня життя населення, що посилить національну єдність.

Таким чином, адаптація глобальних політичних доктрин повинна відбуватися з урахуванням національних інтересів і потреб українського суспільства. Важливо знайти баланс між інтеграцією у світову спільноту та збереженням національної самобутності, що стане основою стабільного розвитку та зміцнення української ідентичності в умовах глобальних трансформацій.

Висновки. У ході дослідження було здійснено комплексний аналіз основних глобальних політичних доктрин і їхньої ролі у формуванні національних ідентичностей. Визначено, що такі доктрини, як лібералізм, консерватизм, мультикультуралізм та націоналізм, відіграють значущу роль у процесах самоідентифікації націй, формуючи як соціально-культурні орієнтири, так і політичні практики. Ліберальна доктрина сприяє розвитку демократичних інститутів та захисту прав людини, тоді як консервативна підкреслює важливість збереження традицій і національних цінностей. Мультикультуралізм орієнтований на врахування інтересів різних етнічних і культурних груп, а націоналізм – на зміцнення національної самосвідомості та суверенітету.

Аналіз специфіки впливу різних глобальних політичних доктрин на українське суспільство засвідчив, що Україна, як держава з поліетнічною структурою та історичною різноманітністю регіонів, відчуває вплив як європейських демократичних стандартів, так і прагнення до збереження культурної самобутності. Упровадження принципів лібералізму сприяє розбудові правової держави, забезпеченню верховенства права, прозорості та підзвітності владних інституцій. Водночас консервативні підходи відіграють визначальну роль у збереженні національної культури, мови та історичних традицій.

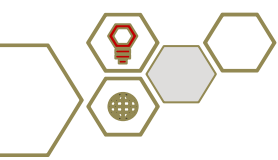
У процесі дослідження виявлено як ризики, так і перспективи застосування певних політичних доктрин у контексті зміцнення української ідентичності. Серед основних ризиків – можливість посилення регіональних відмінностей, зростання напруженості між різними етнічними й культурними групами, загроза втрати частини національних традицій в умовах глобалізації. Водночас перспективи охоплюють підвищення рівня громадянської активності, посилення демократичних процесів, консолідацію суспільства на основі спільних цінностей та ідеалів.

На основі отриманих результатів розроблено рекомендації щодо адаптації глобальних політичних ідей для посилення національної єдності та стабільності в Україні. Серед них – активне впровадження принципів верховенства права, підвищення ефективності антикорупційних заходів, забезпечення незалежності судової системи, розвиток громадянського суспільства та створення дієвих механізмів громадського контролю. Важливою умовою є також збереження культурної самобутності через підтримку національної мови, традицій і культурних ініціатив, що сприятиме забезпеченню балансу між інтеграцією у світову спільноту та захистом національних інтересів.

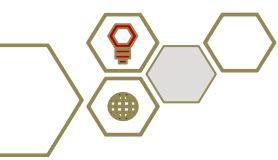
Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні регіональних особливостей формування української ідентичності – врахуванні історичних, культурних і соціально-економічних відмінностей різних областей України.

Список використаних джерел

1. Чорна І. Трансформація масової політичної свідомості в умовах модернізації політичної системи України. Питання психології. Вісник Національного університету оборони України. 2021. Вип. 60. DOI: <https://doi.org/10.33099/2617-6858-2021-60-2-157-163>

2. Смокова Г. І. Інститути соціалізації як механізм реалізації державної молодіжної політики в Україні. Політичне життя. 2019. Вип. 2. С. 69-73. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2019.2.10>
3. Цурканова І. Політична свідомість нового «Покоління X, Y, Z» в розбудові українського суспільства. Регіональні студії. 2022. Вип. 29. С. 111-113. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2022.29.18>
4. Єфтені Н. М. Особливості формування політичної свідомості. Політичне життя. 2019. Вип. 4. С. 66-70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pollife_2019_4_12 (дата звернення: 02.01.2025).
5. Резнік О. Колективна ідентичність за умов війни: від комплексу меншовартості до нації переможців. 2022. Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. URL: <http://surl.li/dlxnaх> (дата звернення: 02.01.2025).
6. Вонсович С. Поняття національної ідентичності: український дискурс. Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова. Серія 22. Політичні науки та методики викладання соціально-політичних дисциплін, 2021. 22(29), 74–81. DOI: <https://doi.org/10.31392/pnspd.v22i29.1068>
7. Лисянський П. Л., Саліхов А. Р. Аксіологічний аналіз виборчого процесу у військовий та поствійськовий час. Актуальні проблеми філософії та соціології. 2023. Вип. 44. С. 105-109. DOI: <https://doi.org/10.32782/apfs.v044.2023.17>
8. Нинюк І.І., Нинюк М.А. Нові моделі та ефективні практики громадської участі у прийнятті рішень. Держава та регіони. Серія: «Публічне управління і адміністрування». 2024. Вип. 1. С. 6-11.
9. Sidorova, E., Dniprov, O., Yunina, M., Bobrishova, L., Mkrtchian, K. Administrative and legal principles of public control over the implementation of state policy in the humanitarian sphere. Amazonia Investiga, 2022. Vol. 11(56). P. 124–131. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.56.08>
10. Утвердження української національної та громадянської ідентичності: монографія / К. Журба, І. Бех, С. Бойко, В. Євтушок, С. Гаряча,

Л. Канішевська, І. Кучинська, С. Кучинський, О. Лісовець, І. Нестайко, Л. Павлова, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Сеньовська, С. Толочко, С. Федоренко, І. Шкільна, В. Ясько; за заг. ред. К. Журба, О. Рейпольська. Київ : «Компрінт». 2024. 232 с. URL: surl.li/foresv (дата звернення: 02.01.2025).

11. Бойко С. Виховання національно свідомої особистості в умовах російськоукраїнської війни (на основі застосування нових експериментальних технологій в освітній сфері України). Проблеми освіти. 2022. Вип.1 (96). С. 223-235. DOI: <https://doi.org/10.52256/2710-3986.1-96.2022.14>

12. Желанова В.В., Матвієнко О.В. Національно-культурна ідентичність особистості: сутність та структура. Інноваційна педагогіка. 2022. Вип. 49. С. 17-20. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/49.1.3>

13. Осіпова З. О. Трансформація політичної культури громадян України в умовах гібридної агресії Росії. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Історія. Політологія. 2024. Вип. 39. С. 120-131. DOI: <https://doi.org/10.34079/2226-2830-2024-15-39-120-132>

14. Точицький М. Політична культура суспільства в умовах «гібридного» політичного режиму: структура та функції. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 29. С. 21-29. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series22.2020.29.03>

15. Поліщук Ю. Національна та громадянська ідентичності в Україні в умовах російсько-української війни: константи та зміни. Політичні дослідження. 2024. Вип. 2 (8). С. 73-93. DOI: <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2024-2-4>